

Beatriz Vilijams

Žene
LETA

Preveo
Nikola Pajvančić

■ Laguna ■

Naslov originala

Beatriz Williams

THE SUMMER WIVES

Copyright © 2018 by Beatriz Williams

Copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Mom suprugu i deci,
kao i svekrvi i svekru, vodičima kroz jednu drugu kulturu*

UVOD: 1969.

NA OSTRVO VINTROP vratila sam se jednog neobično hladnog dana početkom maja, nedelju dana posle desete godišnjice braka. Zakasnila sam na poslednji trajekt iz Nju Londona – red plovidbe se, očekivano, promenio za osamnaest godina otkako sam se poslednji put na njega ukrcala – pa sam unajmila staru, rasklimanu ribarsku barku da me preveze iz Stoningtona. Mislim da me ribar nije prepoznao, ali nisam sigurna. Ribari su, znate, poznati po stoičkoj prirodi. Ne pokazuju mnogo osećanja. Platila sam mu dvadeset dolara, a on zauzvrat nije postavljao nikakva nezgodna pitanja, kao, na primer, kako se zovem i šta tražim na ostrvu, mada sumnjam da bi to nešto značilo. Šta bi on uradio, zvao novine? Verovatno nikada nije ni čuo za mene. Mnogi nikada nisu čuli za mene.

Pošto je bio maj, nebo je još bilo svetlo dok smo seklj talase Longajlandskog zaliva koji deli ostrvo od Konektikata. Imala sam naočare za sunce, crne i izuzetno velike, tako da sam ličila na nekakvog egzotičnog insekta i od morskih kapljica se na sočivima uskoro stvorila slana skrama. Kada

više nisam mogla da vidim, skinula sam ih i začudila me je snaga vetra na licu, kao i miris. Zaboravila sam miris Zaliva, njegovu osobenu, oporu aromu, različitu od svih drugih mesta na svetu, Lamanša, Mediterana ili Južnog Pacifika – ili možda nije tako, možda je sve to samo u mojoj mašti. Svejedno, dok sam stajala na pramcu te ribarske barke, oslonjena na kabinu, činilo mi se da so u tom vetru zadire duboko u nabore mog mozga, da se probija duboko u hipokampus i blago dodiruje neke osetljive uspomene skrivene u njemu. Naginjanje preko krme čamca za jastoge, izvlačenje užeta sa zamkama. Sedenje pored jedne devojke, u ponoć na doku dok delimo flašu šampanjca. Ležanje na plaži sa momkom, dok nas kiša prska, dok se ljubimo poslednji put.

Preda mnom je ostrvo bilo tamna, niska parabola, koje je svakog časa narastalo tako da je na kraju zagospodarilo horizontom a trunke na njegovoj površini postale kuće. Videla sam grozd kuća oko luke, raštrkana imanja duž obale. Odatle nisam videla Grejfrajars – pošto je on stajao na jugoistočnom uglu ostrva – ali sam znala da još postoji, da gleda na Flit rok i tamošnji čuveni svetionik. To sam znala zbog pisma u torbici. Bilo je napisano na papiru iz Grejfrajarsa i potpisano starinskim, prekornim i kaligrafskim: *Tvoja majka*. Izobel se nije spominjala, ali sam znala da i ona postoji. Grejfrajars ne može postojati bez Izobel, zar ne?

Ne razmišljajući, okrenula sam se da se obratim ribaru, a lice mu se ukočilo od šoka kada me je ugledao, sada nesakrivenu iza naočara za sunce. „Saobraćajna nezgoda“, rekla sam, dodirnuvši modru kožu oko levog oka i jagodice. „Nezgoda“, prisetila sam se da upotrebim američki izraz umesto britanskog *sudar*. Sudar i nezgoda, tu ima razlike. Ako nešto nazovete nezgodom, podrazumevate nedostatak namere, govorite da niko nije kriv, da je posredi tragična

greška. Prosto se desilo. Ne sudite o tome kako se desilo, a ni zašto.

„Žao mi je, gospođo.“ Onda se vratio upravljajući bar-kom. (Kao što sam rekla, stoička sorta.)

„To se ponekad dešava“, rekla sam. „Htela sam nešto da vas pitam, ako nije problem.“

„Samo napred.“

„Znate li možda ko danas drži svetionik na Flit roku? Pre mnogo godina sam često letovala na ostrvu, pa me zanima.“

„Svetionik na Flit roku? Pa, tamo je stara gospođa Vargas“, odgovorio je ribar, ne promenivši izraz lica, ne odvajajući pogled od mora pred nama.

„Šta je sa gospodinom Vargasom?“

„Bojim se da je umro, gospođo. Pre samo nekoliko meseci. Nije izdržao još jednu zimu.“

„Žao mi je što to čujem.“

„On je bio dobar čovek. Dobar ribar.“

Učtivo sam se nasmejala. „Zar to nije jedno te isto?“

I on se nasmejao. „Da znate da jeste, gospođo. Da znate da jeste.“

Ništa više nismo rekli, sve do luke, i ja sam mu dala još pet dolara da ne širi priče o ženi sa masnicom na oku i naočarima za sunce koja se raspitivala o svetioniku na Flit roku. Stavio je novčanicu u džep i pitao može li da mi pomogne sa koferom. Rekla sam da ne, da idem samo do prodavnice, preko puta ulice od marine. On, međutim, nije hteo ni da čuje, tako da sam ga ipak pustila da mi ponese kofer. Muškarci ponekad vole da tako budu korisni, pa što im onda ne udovoljiti.

U prodavnici sam udahнула poznati, osobeni miris prašine i začina i od njega me je ponovo žestoko probolo u stomaku. Ima nečega u mirisima detinjstva, je li tako? Čak

i kada je to detinjstvo bilo kratko, puno gorčine i okončalo se katastrofom, ogromnim udesom, i dalje pamтите te sitne, izuzetne radosti sa bolom čežnje. Zato što ih više nikada nećete osetiti, zar ne? Ne možete se vratiti u doba nevinosti. Zato sam strpljivo sačekala da starica za pultom završi to šta je radila po policama, vitrinama, među naslaganom robom, pre nego što me je primetila i izvinila se.

„Nije nikakav problem“, rekla sam.

Na zvuk mog glasa, lice joj se izmenilo, slično kao malo pre lice ribara. Usta su joj oblikovala savršen krug iznenađenja. „*Deus meu!* Miranda Skajler?“, rekla je začuđeno.

„Povratak grešne kćerke.“ Skinula sam naočare.

„O bože! Šta ti je to s licem?“

„Nesrećan slučaj. Saobraćajka. Mislila sam da nađem neko mirno mesto da se oporavim. Nadam se da vam neće smetati.“

Glas joj je bio blag od sažaljenja. „Ne, naravno. Naravno da neće.“ Oprezno je zastala. „Znaju li da dolaziš? U Grejfrajarsu? Tvoja majka je juče bila ovde i ništa mi nije rekla.“

„Mislila sam da ih iznenadim. Vaš muž još vozi kombi za dostavu, je li?“

„Ah, siroma' Manuelo, više nije sa nama.“

„Oh! Mnogo mi je žao. Nisam znala.“

„Ali mogu ja da te odvezem. Lora će da pazi na radnju. *Loro!* Sećaš se moje kćerke Lore, je li?“

„Naravno da se sećam Lore. Svega se sećam. Kako bih mogla da zaboravim?“

Razmenile smo pogled dubokog, uzaludnog razumevanja koji je trajao koliko je kćerki gospođe Medeiro, gospođici Lori, raščupanoj i aljkavoj u cvetnom kućnom mantilu, trebalo da dođe iz zadnje prostorije, stegne ruke i izrazi svoju potpunu zapanjenost što se velika Miranda Skajler

napokon vratila na ostrvo, što stoji tu, pred njom, u njihovoj skromnoj bakalnici.

„Ili sad moramo da vas zovemo Miranda Tomas?“, upitala je, praveći se da ne primećuje šljivu koja mi je izobličila levu stranu lica.

„Dovoljno je i samo Miranda. Ovde sam nezvanično, znaš.“

„Ah, jasno.“ Jednom rukom je popravila kosu pa je pogledala majku, i nešto joj je nemo rekla, na šta je gospođa Medeiro odgovorila sleganjem ramenima. Gospođica Lora je uzela krpu za sudove pa ju je spustila. Ja sam otvorila usta da nešto kažem kada je njoj izletelo: „Kako je bilo ljubiti se sa Rodžerom Murom?“

„Loro!“, prasnula je njena majka.

Vratila sam naočare na oči. „Baš kao što možeš da zamisliš.“

Bile smo na pola puta do Grefrajarsa kada sam upitala gospođu Medeiro za njenog unuka, i ona mi je podrobno odgovorila.

„Dobro je“, rekla je, „bar tako čujem.“

„Nije odgovorio ni na jedno moje pismo. A pisala sam i pisala.“

„Mislio je da je tako najbolje. Nije bilo nade, shvatate.“

Spustila sam lakat na ivicu prozora, koji je bio sasvim spušten, da u kabinu koja smrdi na ribu uđe majski povetarac. Mogla sam da pogledam ka moru, koje je tamnelo u ljubičastom sutonu, ali nisam. Znala sam šta je tamo, litice koje se naglo spuštaju u more i Flit rok kao san naspram horizonta.

Gospođa Medeiro je promenila brzinu, da uzbrdo potera stari kombi. „Čuli ste vesti, zar ne?“

„Da je pobegao iz zatvora? Da, čula sam.“

„Jeste li zbog toga...?“ Ućutala je i zadobovala palčevima po volanu.

„Jesam li se zbog toga vratila, to pitate? Zato što je Džozef pobegao iz zatvora?“

„Izvinite. To se mene ne tiče, zašto ste vi ovde.“

„Pitanje je logično. Ne zameram vam što ste ga postavili. Hoću da kažem, on je pobegao iz *svog* zatvora a evo, sad sam ja – pa, *evo me*, stigla sam pravo iz Londona.“

„Znači, *jeste* ovde zbog njega?“

„Nisam to rekla.“

„Oh.“ Gospođa Medeiro me je okrnzula pogledom. „Ja samo – pa, policija je već dolazila, detektiv, šerifi. Hoću da kažem, sve su pretražili. Nisu mogli da ga nađu.“

„Vi nemate ideju kuda je mogao da ode?“

Slegnula je ramenima. „Ko uopšte poznaje Džozefa? On nikada nikom ništa ne govori.“

„To nije odgovor, gospođo Medeiro“, rekla sam ja.

„I nije.“

Skinula sam naočare za sunce i stavila ih u torbicu. Stigle smo nadomak prilaza Grejfrajarsu, i prsti su mi se tresli, tresli, srce mi je gromoglasno lupalo. Pomislila sam da posle tolikih godina treba toj kući da pridem kao starom prijatelju sa kojim sam se davno svađala i kome sam u međuvremenu sve oprostila, tako da se čak i ne sećam zbog čega smo bili u svađi. Ali sada sam ugledala kameni zid, na nekim mestima okrunjen, kapiju kroz koju sam toliko često prolazila, i ogromne, zapuštene rododendrone i ponovo sam imala osamnaest godina – bila sam tačno upola mlađa, eto vam simetrije – i ništa nisam znala o obuzdavanju sopstvenih emocija, o ovladavanju sopstvenim duhom. Stegla sam ručku torbice i brojala puls, kako me je muž jednom naučio, ali se damaranje nastavilo i pretvorilo u vrtoglavicu.

„Jeste li dobro, Miranda?“, upitala je tiho gospođa Medeiro. „Da stanem?“

„Ne, hvala. Odvezite do samih vrata, molim vas.“

Skrenule smo na prilaz i gume su zaškripale na šljunku, pa smo se zatruckale na neravnom, izlokanom putu. U stara vremena, kolski prilaz Grejfrajarsa bio je besprekoran, gladak gotovo kao asfalt, i gospođa Medeiro je posle jednog posebno snažnog skoka morala da se izvini zbog tog lošeg stanja, kao da je nekako lično za njega odgovorna.

„Znate, u Grejfrajarsu više ništa nije isto“, rekla je.

„Sigurna sam da je tako.“

„Mislim da sada više nema mnogo novca. Znate da primaju goste.“

„Stvarno? To nisam znala. Majka mi to nikada nije spomenula u pismima.“

„Ona je gorda žena. Ne zovu ih gosti. Kažu – kako ono beše? Umetnička kolonija.“

„Ah, pa naravno. Baš zgodno. Umetnici. Šteta što nisu i baštovani.“

Prošli smo poslednji, najveći rododendron, a ja sam dobro pazila da ga ne pogledam. Sunce je ionako sada zašlo i sve je nestalo u senkama. Čak je i Grejfrajars, kada se ukazao pred nama, predstavljao antiklimaks: tek dugačak, tamni obris sa nekoliko trunki svetla. Shvatila sam da ponovo mogu da dišem. Gospođa Medeiro nas je odvezla oko polukruga, pa je uz škripu zaustavila kombi.

„Da sačekam?“, upitala je.

„Nema potrebe.“ Uzela sam kofer iz zadnjeg dela i mahнула joj da pođe. Sigurno me je razumela, pošto je krenula a ja sam sačekala da svetla nestanu iza rododendrona pre nego što sam se okrenula i stala ispred prvog stepenika. Svetlo je bilo ugašeno, ili je sijalica pregorela, i nisam mnogo videla,

samo to da se na velikim ulaznim vratima ljušti boja i da više nije jasno jesu li crna ili zelena.

Onda su se otvorila.

„Pobogu! Ko...?“

Zbog svetla sa vrata nisam videla lice žene koja je stajala preda mnom. Ipak sam znala ko je. Bez nje ne bi bilo ni Grejfrajarsa.

„Izobel“, rekla sam. „Ja sam, Miranda.“

JUN

1930. (BJANKA MEDEIRO)

1

ON JE NAJLEPŠI momak koga je u životu videla, lepši i od Valentina i od Erola Flina i od Lindberga. Krsti se dok ga gleda kako jedri u vitkoj trkačkoj jahti po kanalu Flit roka sa Piterom Dumontom, i zbog opasnosti i zbog toga kako mu sunce blista u plavoj kosi, toliko sjajno da ona to vidi čak sa brežuljka na kraju Zapadnog obalskog puta, gde po podne često dolazi da ih gleda. U njenoj mašti, sunce blagosilja gospodina Fišera i priznaje ga za sebi ravnog, a samo bi nečastivi mogao da joj u glavu stavi tako bogohulnu misao. I zato se krsti.

Danas je, međutim, potrebna *tia** Mariji u prodavnici, tako da ne mora da se štiti od đavola. Porodice su počele da stižu da provedu leto na ostrvu Vintrop, jedna po jedna, trajektom i privatnim jahtama, i zato Bjanka i njeni rođaci moraju da naređaju po policama robu koju je *tia*

* Port.: strina, ujna ili tetka. (Prim. prev.)

Marija naručila sa kopna: konzerve graška i breskvi, sardine u maslinovom ulju, slane krekere i *Kembelovu* paradajz čorbu, sapun i belilo, kakao i razne vrste pahuljica, dinje, jabuke i banane, so i cejlonski cimet, džakove brašna i šećera i *Kalumetovog* praška za pecivo, *Pondov* hladni krem, listerin i aspirin (mnogo aspirina), baštovanske rukavice i žilete, destilisano belo sirće koje je stvarno sirće, destilisano belo sirće koje nije stvarno sirće ali se drži na polici iza pulta, samo za neke kupce, koje *tio** Manuelo služi lično.

Ove nedelje je otoplilo, prva je nedelja juna, i mada *tia* Marija drži vrata širom otvorena da uđe morski povetarac iz luke, atmosfera je svejedno zagušljiva i miriše na piljevinu. Bjanka ređa konzerve sa supom u uredne, dugačke redove – od paradajza, od povrća, krem supu od pečuraka – zato što iz nekog razloga Porodice veoma vole supu iz konzerve. Ona više voli *tia* Marijinu domaću supu, koja čitav dan šapuće u loncu na štednjaku, puna mirišljavih trava, povrća i svežih morskih plodova, ali Porodice izgleda više vole bezukusnu hranu. Bezukusnu, dosadnu i bogatu, baš kao što su oni sami. Krsti se pošto je to pomislila – Porodice su ipak žila kucavica ostrva, a *tio* Manuelo leti najviše zarađuje na supama u konzervi i slanim krekerima – ali je to svejedno istina.

To naravno ne važi za mladog gospodina Fišera. Na njemu nema ničeg dosadnog ili bezukusnog.

Ona zna sve o njemu. Živi nedaleko od sela, u prostranoj kući koja gleda na Flit rok, i toliko je nova da – bar na nekim mestima, zaštićenom od vremenskih prilika – crep od kedrovine još nije posiveo. Njegova porodica nije toliko ugledna kao one koje žive na drugom kraju ostrva, na istočnom kraju, gde se vintropski ostrvski klub i njegov veličanstveni teren za golf pružaju preko stotinu dragocenih

* Port.: stric, ujak ili teča. (Prim. prev.)

zelenih jutara. Bogatstvo Fišerovih je previše novo, mudro govori *tio* Manuelo za večerom, ali dajte im vremena. Novac ume izuzetno brzo da stekne patinu poštovanja. Gospodin Fišer je već bio na Harvardu, gde se sprijateljio sa sinovima svih bitnih porodica, kao što je Piter Dumont. Priča se čak i da se gospodin Fišer za Uskrs verio sa Piterovom sestrom Abigejl, ali Bjanka odbija da u to poveruje. Kao prvo, Abigejl Dumont ima dvadeset pet, tri godine je starija od gospodina Fišera, a kao drugo, ona je visoka, ima široka ramena i nema grudi, nema u njoj nikakve ženstvenosti, glas joj je prodoran, kreštav, kao glas dobro dresiranog magarca. Mada u novinama gospođicu Dumont opisuju kao *neodoljivu* i *blistavu*, Bjanka je sigurna da gospodin Fišer ima bolji ukus. On jutra provodi na liticama između sela i Grejfrajarsa – *Grejfrajars* je ime nove kuće Fišerovih, mada niko nema pojma zašto, sem možda zbog boje izbledeleog crepa od kedrovine – jutra provodi sa vodenim bojama i knjigama, toliko je lep da Bjanki ponekad stane dah kada ga tako vidi, dok mu se noge opasno klata sa ivice litice, a savršeno čelo mu se nabralo od usredsređenosti.

Ona zna i mnogo drugih stvari. Zna njegovu tačnu visinu (181 centimetar) i boju njegovih očiju (plave su kao Sredozemno more) i njegovu veštinu u jedrenju, naravno, ali i u hokeju (bio je kapiten tima na Harvardu) i u golfu, pošto je letos pobedio na prvenstvu vintropskog kluba, prvog leta kada su se Fišerovi učlanili. Učlanili su se na preporuku Dumontovih. Bjanka to zna zato što se njena rođaka Lora prošle godine viđala sa jednim kedijem* iz kluba, noću i tajno, a *on* je znao manje-više sve što se može znati o Porođicama, zato što *oni*, ko zna zašto, misle da kediji nemaju

* *Caddy* – osoba koja igraču golfa vuče torbu sa palicama, a ponekad i daje savete. (Prim. prev.)

uši, sem da čuju naređenja. Ili možda misle da je bakšiš od deset centi dovoljan da se kupi lojalnost siromašnog studenta. (Porodice su bile vrlo škrte sa bakšišem, to je bio deo njihove etike.)

To, međutim, ne važi i za gospodina Fišera. On je jednom dao njenom bratu od strica Manuelu čitav dolar kada mu je pomogao da odgura njegov bjuik batistini nazad u Grejfrajars iz sela, pošto mu se pokvario ispred poslastičarnice. Kako je samo Bjanka zavidela Manuelu tog čarobnog dana, dok su njegova muževna ramena upirala pored ramena gospodina Fišera, mada se put penjao tridesetak metara pre nego što će izbiti na vrh na kome je sagrađen Grejfrajars, a napor je sigurno bio velik. Kada se Manuelo vratio, zajapuren i znojav, ona ga je pitala šta su pričali, a on se postarao da mu lice postane potpuno bezizražajno, pa je rekao: *Ništa*. Tako je znala da je gospodin Fišer poverio Manuelu neku tajnu, i zbog toga je bila dvostruko ljubomorna.

Zapravo, Bjanka i sada misli o tom avgustovskom popodnevu, dok ređa konzerve sa supom u vreloj, zagušljivoj unutrašnjosti Medeirove bakalnice na Ulici kukute, odmah u samoj luci. Priseća se kako je gospodin Fišer skinuo laneni sako i zavrnuo rukave na košulji i kako su njegova leđa delovala snažno kada se nagnuo nad otmeno zakrivljenim zadnjim delom bjuika, kako su njegova ramena obrazovala široku stranu vlažnog, tačnog trougla koji se sužavao i onda nestajao ispod uzanog kaiša njegovih pantalona. Sada spušta još jednu konzervu supe i krsti se, a tačno u tom trenutku, zahvaljujući nekakvoj kosmičkoj slučajnosti, čuje baš Hjua Fišera, njegov mladi, vedri, lako prepoznatljivi glas kako doziva iz prednjeg dela prodavnice. Podudarnost je tolika da joj se isprva čini kako je to zamislila.

„Zdravo!“, dovikuje on ponovo. „Ima li koga?“

Bjanka čeka iza visoke police, dok joj srce ludo tuče, ne diše, čeka da *tia* Marija odgovori, da odgovori neko od njenih rođaka. Ne odgovara, međutim, niko.

„Hej? Fransiska? Ima li koga?“

Otići će. Ona diže ruku da popravi kosu, ali u ruci joj je konzerva supe, pa se njom udara po glavi. Brzo stavlja supu na policu i juri napolje, taman kada se gospodin Fišer okrenuo da otvori ulazna vrata.

„Dobar dan! Gospodine Fišeru!“

On se okreće u mestu, i onda, odjednom, gleda u nju, u nju, Bjanku Medeiro, i ni u koga drugog, i čitav svet sija od boje njegovog pogleda, od siline njegovog osmeha.

„Pa, dobar dan“, kaže on. „Hteo sam da kupim flašu ili dve sirćeta.“

2

ONA O HJUOM Fišeru zna još nešto: prošlog leta, on se zaljubio u njenu sestru od strica Fransisku, treće i najstarije dete *tia* Marije i *tio* Manuela, koja se jesenas verila za Paskala Vargasa. Fransiska, koja je odlično znala za Bjankinu zaljubljenost, pokušavala je da zbog nje krije tu vezu, ali je Bjanka znala za to gotovo od samog početka, kada je Fransiska jedne noći prošlog jula rekla da ide u šetnju, pa se vratila sat kasnije, rumenih obraza i blistavih očiju, šireći miris nekog muškog sapuna koji *tio* Manuelo ne drži u svojoj bakalnici. Zapravo, Bjanki je bilo svejedno. To što je Fransiska otišla da se noću sretne sa Hjuom Fišerom bilo je skoro kao da je sama Bjanka otišla da se sretne sa Hjuom Fišerom, a kada je čula kako se zadnja vrata otvaraju i škripavo zatvaraju, zamislila je Fransisku kako na mesečini trči uzbrdo do litica,

Fransisku kako grli Hjua Fišera dok fosforescentno more udara daleko dole ispod njih na način na koji nije mogla da zamisli gospodina Fišera da grli tako daleku pojavu kao što je gospođica Dumont. Kada je sutradan ujutru dodirnula Fransiskinu kožu, Bjanki se učinilo kao da nekako dodiruje gospodina Fišera.

I još nešto. Prošlog leta Fransiska je bila sasvim odrasla, devetnaestogodišnjakinja, bujna i lepa, a Bjanki je bilo tek šesnaest, tek je prošle zime počela da krvari, a lice joj je bilo okruglasto, bubuljičavo i detinje. Dok je u julu i avgustu ležala u sobici koju je delila sa sestrama, slušala ih kako krišom dolaze i odlaze, bila je srećnija da zamišlja kako vodi ljubav sa Hjuom Fišerom kao prelepa Fransiska nego što bi bila da sama vodi ljubav sa njim. Bilo je bezbednije i beskrajno prijatnije.

Onda je stigao i kraj leta, kada se Porodice vraćaju u svoje kuće u Njujorku, Bostonu, Providensu i Filadelfiji – a i Fišerovi među njima. Fransisku je mučila teška potištenost. Sedala je za ručak beživotna i musava od suza, ništa nije jela, a kućne poslove je obavljala kao jedna od onih mašina u fabrici, bez radosti. Kada je za Božić rekla „da“ Paskalu Vargasu, svi su pomislili da se napokon dozvala pameti, zato što joj se u obraze vratila boja, a kukovi su joj se opet zanjihali kao nekada, pa se bacila na sakupljanje miraza, najizdašnijeg miraza u istoriji žena Medeirovih, zato što je Paskal Vargas poslednjih godina zaradio mnogo, baš mnogo novca loveći jastoge i upravo je dobio dužnost da od oktobra održava svetionik na Flit roku. Fransiska će živeti u luksuzu, ili bar gotovo u luksuzu, i šta onda ako njen verni budući muž ima više od četrdeset godina, i najviše liči na spečenog, crnokosog gnoma? Koga briga za romansu kada verenik ima brdo para u banci i siguran, ugledan posao?

Bjanka, međutim, nije bila toliko sigurna.

Bjanki nije promakao novi sjaj u rođakinim očima, sada pošto su se Fišerovi vratili na ostrvo Vintrop. Nije joj promaklo kako je Fransiska nalazila izgovore da ide u šetnju na litice iznad sela, niti ponude da pomogne svom bratu Manuelu dok raznosi stvari po selu u starom kamionetu njihovog oca. A ovo leto je potpuno novo leto. Fransiska je verena, praktično je već udata žena, a Bjanki se napokon desio preobražaj o kome mlade devojke sanjaju, pretvorila se iz ružnog pačeta u labuda. Zimus su joj postepeno nestale bubuljice, a lice joj je postalo blistavo i čisto, kosa joj je porasla i postala gusta, sitno, fino telo se zaokruglilo na svim mestima koja muškarcima vole da vide. Kada je prošao Uskrs i sve se rascvetalo a surovi vazduh Nove Engleske postao blag i topao, dok se spremala da završi malenu ostrvsku školu i postane slobodna, Bjanka je osetila da je kucnuo njen čas. Krv joj je pevala u žilama, svakog se jutra budila nemirna. Osećala je da je nešto veliko čeka odmah iza ugla, budućnost koja joj je suđena.

Trebao joj je samo znak.

3

JE LI OVO znak? Hju Fišer stoji evo tu pred njom u prodavnici, pola metra od drvenog pulta u kome je skriveno sirće koje nije sirće, na sebi ima plavo odelo zbog kojih mu oči izgledaju još plavlje nego što ona to pamti? Ten mu je već zlatast od sunca i rumen od vrućine a njegova sjajna plava kosa podseća je na Apolonovu kacigu. (Posle će se prekrstiti.)

Bjanka vraća odbegli pramen kose za uho. *Tia* Marija im ne dozvoljava da se ošišaju na kratko, nipošto ne dozvoljava da njena deca luduju kao druga, tako da Bjanka svoju kosu

vezuje u punđu, pa onda izvlači tamne, kovrdžave uvojke sa strane, da silueta podseća na Klaru Bou.*

„Kakvo vam to srće treba, gospodine?“ , pita učtivo, mada joj srce bije kao da će iskočiti iz grudi, zbog čega jedva govori.

Njegov osmeh postaje malčice stidljiv. „Hm, pa... Čuo sam da vi ovde držite jednu posebnu vrstu sirćeta, a meni više nimalo nije ostalo. Jedan momak je trebalo da ga sinoć isporuči na molu Grejfrajarsa, ali se nije pojavio.“

Bjanka napeto pogledava sveti pult *tio* Manuela pa onda usne Hjua Fišera. (Ne može baš da ga pogleda u oči, bar dok joj živci ne prestanu ovako da igraju, bar dok ne bude mogla da obuzda suze zbog savršenosti njegove lepote, tako blizu, gotovo nadohvat ruke.) „Bojim se da ja ne znam mnogo o sirćetu“, kaže ona.

„Da, naravno, jasno mi je. Tako fina devojčica. Je li ti otac tu?“

„Moj stric“, kaže ona, a bukti od stida. Fina devojčica! Zar on ne vidi da je ona sada žena, da je postala labud? Zar nije primetio njen blistavi ten i njenu sjajnu kosu, čudesne nove obline njenih grudi i kukova? Svi momci je sada primećuju, muškarci takođe, ali ona nije uzvratila pogled nijednom od njih, baš nijednom. Ta njena propupela lepota namenjena je samo jednom čoveku na svetu, a on sada stoji pred njom, i neće da *pogleda*, neće da vidi.

„Tvoj stric. Ako je pozadi, mogu ja da ga nađem.“

„Nije tu.“

„Nema, znači, nikoga? Sama si?“

„Da“, kaže Bjanka, mada nije sasvim sigurna u to. Lora i *tia* Marija su obe pre samo neki čas bile tu. Kuda su se dele? Otišle su pozadi u baštu, da na brzinu popuše po cigaretu?

* *Clara Bow* – američka glumica iz doba nemog filma, simbol „ludih dvadesetih“. (Prim. prev.)

„Jasno.“ Gleda je dobroćudno, kao da je ona jednostavno dete, kao da nije ništa više od fine devojčice, kako ju je nazvao, pa stavlja ruku u unutrašnji džep sakoa. „Onda možda možeš da mu daš moju vizitkartu. Evo, napisaću broj telefona na poledini. Možeš li da mu je odneseš?“

Vraća olovku u džep i pruža vizitkartu svojim snažnim, glatkim prstima. Bjanka diže ruku i uzima je, a kada joj vrhovi prstiju neizbežno okrznu njegove prste, osećaj joj se širi duž ruke i kroz rebra i stomak sve do nogu. Udiše duboko, da upije miris pene za brijanje gospodina Fišera, koji nije ni od jednog sapuna koji *tio* Manuelo drži u prodavnici. Miris je za nju poput čarolije. Čak se malo i zanjihala na nogama, toliko je opojna ta aroma.

„Dobro si?“, pita gospodin Fišer, glasom u kome se čuje istinska briga.

„Da, dobro sam.“ Sada potpuno opijena, otvara oči koje je sklopila da bi uživala u mirisu sapuna za brijanje gospodina Fišera i onda susreće njegov pogled, njegove čarobne plave oči, pa trijumfalno gleda kako se šire, kao sjaj šibice.

„Izvini“, kaže on. „Mislim da ne znam kako se ti zoveš.“

„Bjanka. Bjanka Medeiro.“ Stavlja vizitkartu u džep kecelje. „I mislim da znam gde ću naći vaše sirće, gospodine Fišeru.“

4

HJU FIŠER ODLAZI sa dve flaše i narudžbinom za *tio* Manuela da mu spremi još, šta god da ima, a Bjanka obećava da će to sama da isporuči. U kućicu za čamce, kaže on. Na tavanu su vratanca, naći ćeš ih. Pre nego što je otišao, uzima joj ruku i ljubi je, prvo u nadlanicu pa onda – pošto ju je pažljivo okrenuo – u sredinu dlana.

On joj steže pesnicu da u njoj zarobi poljubac i kaže, istinski iskrenim glasom: „Bilo mi je zadovoljstvo, gospođice Medeiro. Do sledećeg susreta?“

„Da“, odgovara Bjanka bez daha i ostatak tog dana lebdeće bar dvadeset centimetara iznad zemlje. Pošto je te večeri legla u krevet, ne može da zaspi. Pritiska dlan na usne – nije oprala tu blagoslovenu ruku, naravno da nije – i misli: *Napokon, napokon, ovo je znak da je moj život zaista počeo.*

Ovog puta se ne krsti.

1951. (MIRANDA SKAJLER)

1

UJUTRO, NA DAN venčanja moje majke, gledala sam kroz prozor svoje sobe dva čamca za lov na jastoge kako mile preko mora i ostavljaju zamke dok se sunce rađa. Bili su daleko jedan od drugoga, jedan istočno od svetionika na Flit roku a jedan zapadno, i ne bih znala da su to lovci na jastoge – u to doba nisam znala ništa o ribarenju – da nisam imala dvogled i videla kako bacaju zamke, jednu po jednu, sa zadnjeg dela čamaca. Svaka zamka je bila vezana užetom a na kraju užeta nalazila se obojena bova koja ostaje da veselo poskakuje na površini dok se brodić udaljava.

Iza mene, moja majka se probudila. „Jesi li to ti, Miranda?“ upitala je ošamućenim, pospanim glasom.

„Da.“

„Koliko je to sati?“

„Tek je pola šest. Nastavi da spavaš, mama.“

„Šta“ – *mumlanje* – „tako rano?“

„Gledam lovce na jastoge.“

Uzdahnula je i zaječala, kao što ljudi rade kada su i dalje delom u snu, pa se zahvalno spustila nazad na jastuk i sklopila oči. „Čudna si ti, Miranda“, promrsila je.

Pitala sam se da li ona pamti da se danas udaje. Ponekad kada dovoljno duboko utonete u san, zaboravite sve što ste znali, čak i sopstveno ime, a ostrvo Vintrop je noću verovatno najtiše mesto na svetu, pošto se čuje samo puls okeana: toliko je crn i baršunast da san stiže brzo, dovoljno je samo sklopiti oči. Padate i padate, kao sidro koje ne nalazi dno, i ja ne verujem da sam ikada više spavala kao što sam spavala tog leta 1951, u svojoj sobi, u ogromnoj kući svog očuha na ostrvu.

Samo, tog jutra početkom juna, na dan maminog venčanja, Hju Fišer još nije bio moj očuh. To sudbonosno leto i dalje je bilo preda mnom, kotur filma koji treba da se odmotata, a kako sam mogla znati da upravo počinje prva bitna scena? Hoću da kažem, nikada ne slutite da će neki naizgled nebitan događaj promeniti čitav tok vašeg života. Tog jutra sam mislila samo na svadbu koja predstoji. To je bio glavni događaj tog dana, zar ne? Veliki događaj? Umesto da duboko spavam, probudila sam se u zoru posle nemirne noći i sada sam klečala kraj prozora, držala dvogled na očima dok su lovci na jastoge radili na pučini, a sunce se pospano izdizalo iznad okeana.

Posmatrala sam kako svetionik menja boju, od ljubičaste do najbleđe ružičaste, kako okolne hridi izranjaju iz senki i kako se male bove nižu u dugačkim, skakutavim nizovima iza čamaca. Posmatrala sam kako se ribari kreću. U istočnom brodiću bila su dvojica: jedan nizak i plećat, sa prugastom majicom i vunenom kapom; drugi viši, suvlji i gologlav, spuštao je drvene kaveze u more, pošto bi prethodno njegov kolega stavio mamac.

U drugom brodiću, onom zapadnom, bio je samo jedan starac. Kretao se sporo, izbacivao možda jednu zamku dok drugi čamac izbaci tri i kako je svetlo jačalo, videla sam njegove nabrekle tetovirane mišice i srebrnastu bradu. Bio je proćelav i zubima je stezao lulu, pa sam ga u mislima prozvala Popaj. Pomislila sam kako ima nečeg strašnog i tragičnog u načinu na koji stavlja mamac u zamku, kako vezuje užu i bovu, pa ih izbacuje preko ograde brodića. Ili sam mu možda samo kasnije pripisala te osobine. Ume sećanje tako da zavara. U svakom slučaju, istočnom brodiću je nestalo zamki ili nečeg drugog, zato što se okrenuo i zaplovio nazad ka luci i na tren ili dva nestao iza svetionika na Flit roku pa se onda ponovo pojavio, blistavobeo na sunčevom svetlu. U istom trenutku kada se čamac ponovo pojavio, Popaj je prebacivao novu zamku za jastoge preko ograde svog brodića i možda ga je talas zaljuljao, ili se možda okliznuo, ne znam. Tada sam već vratila pogled ka drugom čamcu i okretnom, gologlavom, bezbrižnom mladiću, izrazito preplanulih ruku i lica, sa kovrdžavom kosom koju je nosio vetar – tako da nikada nisam saznala zašto je Popaj odleteo u more. Samo sam videla kako se mladić trza, kako okreće glavu i viče na kolegu, videla sam ga kako se saginje i izuva gumene čizme, i sledećeg časa je skočio u vodu u dugačkom, pravilnom luku.

Sad, ja sam mnogo puta čula da većina ribara ne ume da pliva, da je to neko njihovo sujeverje ili nešto slično. Ako je to istina, ovaj ribar nije patio od sujeverja. Nije lako preplivati sto metara, posebno u hladnim severnim vodama početkom juna, ali on ih je preplivao kao da trenira u sportskom bazenu, ravnomernim i sigurnim pokretima ruku, ne obazirući se ni na razdaljinu, ni na studen, ni na udare talasa. Dok sam klečala tu na podu svoje sobe, ukočena, prateći kroz dvogled kako napreduje, on je zaronio, tačno na mestu

gde je Popaj prestao da mlatara i potonuo, i pomislila sam, gospode bože, kako će taj suvi mladić da izvuče zdepastog i snažnog čoveka kao što je Popaj nazad na površinu?

Zadržala sam dah iz saosećanja sa njima. Ruke su počele da mi drhte, tako da sam se nagnula napred i oslonila laktove na prozorsku dasku, ne odvajajući pogled od mora, brojeći glasne otkucaje srca. Kada je broj previše narastao, prestala sam da brojim i počela sam da ječim.

Molim te, molim te, molim te.

Taj bezbrižni mladić. Taj nesrećni starac.

Molim te, gospode, molim te.

Još pamtim neme odbleske sunca na toj vodi. Osoben ustajao i slankast miris posteljine u toj sobi, tek nedavno provetrene posle zimskog sna, miris koji mi u misli priziva stravu tog trenutka. A ponekad mislim, a šta da nikada nisu izronili? Šta da *on* nikada nije izronio? Šta da su se ta dva ribara zajedno udavila u jutro na dan svadbe moje majke, mladi i stari, užasna tragedija koja bi pomračila taj radostan dan, i ja ih nikada nisam upoznala?

Slutim da na to pitanje nema odgovora. Jer čim sam počela da paničim, da spuštam dvogled, da ustajem i krećem po pomoć, oni su zajedno izbili iz svetlucavih talasa, poput kita. Mlađi čovek je uhvatio uže što je visilo kraj krme Popajevog brodića, prebacio je Popaja unutra, pa se i sam digao. Onda je jednom žestoko pljesnuo Popaja po leđima, tako da je ovaj izbljuvao pravu bujicu hladne slane vode.

Zatim je levom rukom ugrabio kormilo a desnom gas, ali nije krenuo ka luci, kilometar i po daleko na zaklonjenoj strani ostrva, već ka najbližem doku, doku Hjua Fišera, čoveka koji će mi uskoro postati očuh, doku koji se nalazio tačno na vidiku sa prozora moje sobe.